

8. Ратнер Д. Поиски Бога, поиски себя. Восприятие художника и воссоздание им мира в произведениях искусства [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.jewniverse.ru/biher/Ratner/Poiski_boga-poiski_sebja/4.htm

9. Салюк О. Тема митця і мистецтва в драмі Володимира Винниченка „Чорна Пантера та Білий Медвідь” / О.Салюк // Студентські наукові записки . – Острог. – 2010. – Вип.2. – С. 145-148.

Аннотация

Тамара Николук. Особенности психологии художника (по драме Владимира Винниченко „Чёрная Пантера и Белый Медведь”).

В статье исследована психология художника. Выявлены особенности его эстетического мировосприятия и эстетические эмоции. Выяснена причина внешнего и внутреннего конфликтов главного героя. Описаны особенности эпатажного поведения богемной среды Корнея Каневича.

Ключевые слова: эстетическое мировосприятие, эстетические эмоции, представления, личная направленность, деловая направленность, внутренний конфликт.

Summary

Tamara Nykolyuk. The features of an artist's psychology (in drama by Volodymyr Vynnychenko „Black Panther and White Bear”)

This article explores the psychology of the artist. The features of aesthetic outlook and aesthetic emotions of the artist are shown. The reasons of protagonist's external and internal conflicts are found out. The features of shocking behavior in Korney Kanevych bohemian environment are described.

Key words: aesthetic outlook, aesthetic emotions and inner life of the hero, personal orientation, business orientation, internal conflict.

УДК 821.161.2 – 31.09

Альона КАРАБЛЬОВА

асистент,

Слов'янський державний педагогічний університет

СЮЖЕТНА РЕАЛІЗАЦІЯ ДОСВІДУ ЖІНКИ-ІНТЕЛІГЕНТКИ В МАЛІЙ ПРОЗІ ІРИНИ ВІЛЬДЕ

У статті розглядаються особливості сюжетного моделювання в малій прозі Ірини Вільде, пов'язані насамперед із залученням жіночого досвіду як категорії дії. Було проаналізовано прозові твори письменниці, основу розвитку сюжетної дії яких становив стійкий тип жіночої свідомості у якості створеного світу, а саме – досвід жінки-інтелігентки. З'ясовано, що найважливішою ознакою новаторства у плані сюжетного моделювання малої прози було прагнення авторки художньо відтворити новий тип світобудови, від якого залежить сюжетна модель твору.

Ключові слова: тема, сюжетна модель, лейтмотив, жінка-інтелігентка, жіноча самоідентичність, світогляд, фемінізація.

Творчий доробок Ірини Вільде все частіше стає об'єктом літературознавчих досліджень: М.Вальо, М.Кодака, С.Андрусів,

В.Агеєвої, О.Багана, М.Мафтин, І.Захарчук, О.Харлан та інших літературознавців, проте до цього часу сюжетна специфіка її творів лишається недостатньо осмисленою, зокрема теоретичні проблеми сюжету як сфери жіночої персоналізації. Дослідження сюжетної моделі жіночого досвіду інтелігентки в малій прозі Ірини Вільде дає можливість виявити особливості гендерної соціалізації. Завдання цієї статті полягає у виявленні впливу художньої концепції жінки-інтелігентки на сюжетну модель її твору в дорадянський і радянський періоди творчості.

30-40-ті роки ХХ століття – один із періодів, коли жіноча присутність у літературі чітко відчувається, саме в цей час жінки входять у професійну літературну сферу, а в критиці виникає поняття „жіноча література”. У прозі, яка в цей час виходить на перше місце у літературному процесі, жіноча присутність здається найбільш проблематичною для критики того часу. Питання про значимість і своєрідність українських жіночих прозових текстів у межах чоловічого канону як домінантного виявляється складним і для сучасних дослідників. Одне не викликає заперечень – Ірина Вільде була обізнана з гендерними трансформаціями суспільства першої третини ХХ століття, це відбилося не тільки в художній прозі, а й у статтях “Ми і наші матері” [4], “За природне право жінки” [1], “Моє знайомство з “Жіночою долею”” [5] та ін.

У сучасній феміністичній критиці, зокрема українській (В.Агеєва, А.Бичко, Р. Веретельник, Г. Грабович, Т. Гундорова, О. Забужко, Н.Зборовська, Г. Кошарська, Л. Мірошніченко, С. Павличко, Я. Поліщук, Л.Скупейко, Р. Семків, М. Тарнавський та ін.), дуже багато уваги приділяється саме інтелектуальному аспекту творчості жінок-письменниць. Жінка-інтелігентка в художній прозі починає символізувати від початку ХХ століття нову особистість та новий рівень культурних та соціальних взаємин у суспільстві. У творчості Христі Алчевської, Дніпрової Чайки, Ольги Кобилянської, Наталії Кобринської, Уляни Кравченко, Олени Пчілки, Лесі Українки, Любові Яновської, Євгенії Ярошинської починає з’являтися модерна героїня-інтелігентка. Якщо героїня українського модерну постає особою деструктивною, яка протестує проти узвичаєних традицій та одержима пошуком власної ідентичності, то у прозі Ірини Вільде проглядає особистість, що іноді, особливо в останній період творчості, відчутно захоплюється радянськими перемогами в галузі гендерної симетрії. Письменниця починає ідеалізувати гендерну взаємодію статей доби Радянського Союзу, де жінка-інтелігентка не тільки стоїть поруч із чоловіком, а й перевершує його.

Поява в літературному процесі ХІХ століття цілої когорти жінок-письменниць стала знаменною для української літератури. Їхні твори внесли струмінь “жіночності” – посиленої уваги до деталей, яскраве особистісне сприйняття. Олена Пчілка, Наталя Кобринська та інші авторки “Першого вінка”, перейнявши досвід своїх попередниць – Марка Вовчка та Ганни Барвінок, заклали основи нової традиції, в якій не було ні чоловічих псевдонімів, ні чоловіків-оповідачів, ні загалом спроби імітувати чоловічий голос. Завдяки цим авторкам у 80-тих роках в українській літературі прозвучав інтелігентний жіночий голос, а разом із ним феміністична ідея” (С.Павличко).

У реалістичних за характером художнього моделювання образів творах Олени Пчілки вже зустрічаємо новітній тип жінки-інтелігентки. Письменниця зосереджує увагу на важливих проблемах, які автори-чоловіки практично не помічали, зокрема це стосується інтелектуальної, духовної нерівності у шлюбі (“Біла кицька”, “Артишоки”, “Товаришки”).

Ганна Барвінок, Грицько Григоренко, Наталя Кобринська, створюючи в основі своїй реалістичні характери, багато уваги приділяють психологічній мотивації поведінки своїх героїнь. Вони збагатили українську прозу новими темами: про нелегке життя жінки з фізичними вадами (Ганна Барвінок “Квіти з сльозами...”, Грицько Григоренко “Ось така “історія”), дружбу між представниками різних соціальних прошарків (“Ядзя та Катруся” Н.Кобринської, оповідання Ганни Барвінок) та інші. У новелістиці останніх десятиліть ХІХ ст. письменниці звертаються до сюжетів з учительського побуту. Отже, творчість авторів-жінок збагатила українську прозу появою нових тем та цікавих характерів жінок-інтелігенток. Слід відзначити також, що Ольга Кобилянська та Леся Українка внесли багато нового в саме “жіноче письмо”, звертаючись до імпресіоністичної манери оповіді та абсолютизуючи жіночність та жінок, здатних нести світло в хату, “одержимих духом”. Галерея жіночих характерів Лесі Українки – Кассандри (“Кассандра”), Долорес і Анни (“Камінний господар”), Міріам (“Одержима”), Ізольди Білорукої, Прісцілли (“Руфін і Прісцілла”), Мавки (“Лісова пісня”) – становить значний крок у розробці теми жінки-інтелігентки в українській літературі. Більшість із цих героїнь належить до типу подвижниць. До галереї подвижницьких жіночих типажів Ірина Вільде додала свою Міку з новели “Не можу” (1938).

Міка належить до найкращих жіночих образів у художній галереї Ірини Вільде. Це новела про любов до чоловіка і батьківщини. Місце дії – румунський бар-ресторан Попеску в Констанці, де українка Міка

працює касиркою. Традиційний любовний трикутник у цій новелі трансформує проблема національної нерівності. Панна з вілли “Аврора”, суперниця героїні, дізнавшись, що Міка – українка, намагається позбутися її та приводить місцевого військового старосту, щоб звинуватити дівчину у шпигунстві, зробити її “більшовицькою агенткою”. Поєднання любовної сюжетної лінії з ідеологічною часто зустрічається в новелістиці Ірини Вільде. У такий спосіб створюється ситуація випробування для Міки. Їй достатньо для “проформи” визнати себе румункою, щоб залишитися і надалі працювати в цьому ресторані Попеску. Проте дівчина не погоджується, свідомо приносить у жертву свою любов до Аристида, бо не хоче зрікатися власної національності.

Цей жіночий типаж одержимої сповнений героїки та пафосу українського національного почуття, яке стає частиною самоідентифікації особистості Міки. Тому вона не може навіть припустити для “проформи” бути румункою, адже вона наділена таким рівнем самоусвідомлення, який не допускає компромісів та запобігання перед румунською владою, вона горда своєю національністю. Її жіноча самоідентичність виявляється у цій ситуації яскраво та переконливо. Міка – жертвна особистість, пафос якої складає насамперед відстоювання національної вартісності, а значить і свого роду.

У феміністичній прозі межі століть з’являється і новий тип жінки-митця – яскравої індивідуальності, з напруженим емоційним життям. Багата уява, властива творчим особистостям, дозволила авторкам якнайкраще виявити можливості нових стильових напрямів завдяки власному таланту, особистим переживанням, адже всі твори з життя художників, музикантів, особливо письменників, завжди певною мірою автобіографічні. Героїні “Меланхолійного вальсу” О.Кобилянської, Л.Яновської (“Два дні з життя”, “Таїна нашої Принцеси”), Лесі Українки (“Розмова”) намагаються реалізувати себе у творчості. Вони вже не можуть задовольнятися тими ролями, які пропонувало суспільство їхнім реальним та літературним попередникам. Риси імпресіоністичного жіночого характеру можна простежити у повістях “Fata morgana” М.Коцюбинського та “Земля” О. Кобилянської.

У літературі, що передувала Ірині Вільде, було напрацьовано певну суму рис жіночого характеру, якими насамперед є соціальна детермінованість, типовість, психологізм, життєвість, чуттєвість, імпульсивність, відважність тощо. Саме цим відзначаються персонажі в творах письменників-реалістів (І.Нечуя-Левицького, Олени Пчілки, Н.Кобринської та ін.). У створенні жіночих характерів письменники прагнуть до об’єктивності та правдивості. Важливу роль у розвитку та становленні нової сюжетної моделі прози, в якій повнокровно

відбивалася б жіноча постать, відіграли жінки-письменниці (“Перший вінок”). Реалістичними рисами наділені і характери “нових жінок” – інтелігентних, незалежних, які прагнуть прислужитися своєму народові (героїні повістей “Над Чорним морем” І.Нечуя-Левицького та “Товаришки” Олени Пчілки).

Жінка-інтелігентка в малій прозі Ірини Вільде – постать значуща, тому змальована повнокровно і докладно. У повістях та романах письменниця прагнула змалювати не тільки душевні колізії жінки-інтелігентки, а й складний шлях формування її світогляду. У творчості Ірини Вільде жінка-інтелігентка постає найбільш сильною та перспективною частиною суспільства. Письменниця в інтелектуальній малій прозі розкриває прагнення і змагання української інтелігенції і насамперед жіноцтва з середньої верстви, поневоленого і обмеженого заскорузлими міщанськими традиціями, порушує важливі проблеми особистісного та суспільного характеру – свободи і рівноправності жінки в сім’ї та суспільстві, визнання її людської гідності та права на вільний духовний розвиток, свободи і громадянського обов’язку особистості, боротьби за волю і справедливість, за красу людських стосунків.

Найважливішою ознакою новаторства у сюжетному моделюванні було прагнення відтворити новий тип світобудови, до якого прагнуть її героїні. Письменницю цікавив занепад патріархального світу і морально-етичних норм та пошуки вчорашньою селянкою, а нинішньою інтелігенткою, свого нового місця у світі. Такій новій героїні необхідно було синтезувати й нову мораль та естетику в маскулінному світі, який пручається супроти визнання інтелектуальної та професійної рівності між чоловіком та жінкою.

Внаслідок спостережень над еволюцією образу нової героїні-інтелігентки у творчості Ірини Вільде можна чітко виділити два періоди: дорадянський і радянський. Якщо в дорадянський період вона більше зосереджувалася на зображенні жіночого протистояння маскулінній несправедливості світу, то у другий період, радянський, відчутне авторське захоплення й радість з приводу перемог фемінізму в країні. Однією з переваг Ірини Вільде була значна увага до психологічного світу жінки-інтелігентки. Письменниця інтуїтивно відчула, що психологічний світ такої жінки має істотно відрізнятись від її оточення та родини. З цього приводу Микола Кодак зауважував: “Письменниця уже в 30-і роки першорядним на своєму шляху до літературної майстерності вбачала завдання “впоратися з ...малим світиком – людським серцем”, тобто прагнула оволодіти засобами зображення внутрішнього світу людини мовби зсередини. Цей інтерес позначився на

її ранній новелістиці та біографічному циклі повістей, де лірико-інтроспективні прийоми виступають провідними формами психологічного аналізу” [8, 96]. Застосувавши психологічний підхід до розкриття постатей жінок-інтелігенток, Ірина Вільде йде значно далі від своїх попередниць: “Що ж стосується жіночих постатей із середовища інтелігенції у творах О.Кобилянської, з якими персонажі Ірини Вільде мають найбільше схожого, то варто відзначити, що і тут радянська письменниця йде значно далі. Індивідуальний протест розумної, вольової і гордої жінки у творах О.Кобилянської історично обмежений і приречений тим же індивідуалізмом. /.../ “Чинити більше” стало можливим тоді, коли розум людини почав шукати спільника в боротьбі, не обмежуючись інтелігентськими рефлексіями” [8, 99]. На думку дослідника, саме Ірина Вільде змогла переступити через індивідуалізм інтелігентності та навчилася “чинити більше”.

Жінка-інтелігентка в малій прозі Ірини Вільде зазвичай показана в еволюції, зокрема багато уваги приділяється її становленню, освіті, історії заміжжя, народженню дітей, обґрунтуванню кар’єрного зростання тощо. У повісті “Історія одного життя” становлення Олени Йосипівни подається як ретроспективна оповідь самої героїні про власне минуле. Проглядає певна особливість демонстрації життя жінки-інтелігентки в Ірини Вільде – всіх своїх жінок-інтелігенток вона наділяє неабияким розумом та працьовитістю, за допомогою яких жінка й досягає всього у своєму житті, проте основним її здобутком є та любов, яка визначає її життєвий вибір.

Єдиним коханням Олени Йосипівни виявляється її чоловік. Важкий шлях до свого кохання пройшла ця жінка, пододала безліч перешкод, але таки побудувала своє життя за зразком власних уявлень, ні перед ким не поступаючись власними принципами. Перша перешкода, яку їй довелося подолати, – це бідність. Непорозуміння, яке виникає між закоханими, породжує комплекс бідності, адже кожен із них соромився своєї бідності. Героїня зізнається: “Коли я іноді читала в романах про те, як двоє закоханих молодих людей розлучаються тільки через непорозуміння, то, хоч сердечно співчувала героям, в душі не вірила авторові. Здавалось мені, що життєва логіка мусить взяти верх над химерами долі” [2, 65]. Олена Йосипівна долає цю перешкоду, як долає її і коханий. Набагато складнішим виявляється перехід у доросле життя, здобуття освіти та “патенту на вчительку”. Перший справжній бій із соціальними законами героїня дає відразу по закінченні навчального закладу. Вона змужніла в цьому бою, стала витривалою, не втратила надії на майбутнє та особисте щастя. Опанування законами соціуму та національними особливостями людей, які населяють

західноукраїнські землі, прийшло до Олени Йосипівни не відразу, ніхто не допомагав їй розібратися у складних питаннях взаємовідношень соціальних верств суспільства та національностей. Характерною рисою жінок-інтелігенток у творчості Ірини Вільде є здатність до всього на світі доходити самотійно та ще й бути опорою чоловікові.

Жіноча емансипація та набуття освіти, професійного досвіду завжди йдуть пліч-о-пліч. Емансипована інтелігентна жінка у малій прозі Ірини Вільде заступає собою чоловіка, чоловіки поруч із нею стають слабкими. Своєрідна криза маскулітності стає лейтмотивом повісті, адже, потрапляючи у складні життєві ситуації, героїня не одержує ані підтримки, ані допомоги з боку коханого Миколи. Вона вимушена самотужки вирішувати і проблеми національної нетерпимості, і соціальної адаптації, і сімейного облаштування.

Проблема жіночої інтелігентності та самототожності за умов соціалістичної України трансформується у творчості Ірини Вільде у філософему перемоги фемінного у суспільстві. Жінка-інтелігентка радянського часу – це жінка з багатьма можливостями, впевнена у майбутньому, вона не оглядається на маскулітний світ, незалежна від патріархальної моралі та наділена глибоким знанням про світ, вона гордо йде життєвою дорогою.

У новелі “Лист приятелєві” (1966) Ірина Вільде створила автобіографічний образ жінки-інтелігентки. Героїня – шістдесятилітня письменниця, яка пише листа коханцю, якого не бачила сорок п'ять років. Її перше кохання стало й останнім, а заміжжя згадується жінкою поза коханням, так, ніби вона ніколи не любила свого чоловіка, просто виконала обов'язок жінки, народивши у шлюбі дітей.

Для жінки-інтелігентки у малій прозі Ірини Вільде характерні сильні переживання та глибокі почуття. Тож героїня новели “Лист приятелєві” зображена саме у стані переживання глибокого та зворушливого почуття любові, якому вже сорок п'ять років.

Тонкими барвами лейтмотиву письменниця зображує атмосферу життя цих двох літніх закоханих, які не поривають стосунки через океан. Образ коханого супроводить лейтмотив незавершеної “Буковинської рапсодії”, а образ героїні – лейтмотиви “недописаної повісті”. “Незавершеність” та “недописаність” суголосна концепту “нездійсненого кохання”, яким, як виявило життя, обидва персонажі досі марять та не можуть позбутися його звабного чару. Характерно, що новела не має розв'язки: читачеві не повідомляється, чим може завершитися це кохання. Незавершеність дії у новелі – мета художнього зображення. Всі акценти у творі розставлені навколо “незавершеностей”, якими відзначається не тільки “повість”

і“Буковинська рапсодія”, ці “недописані листи”, які “розмиваються океаном”. Творам притаманна розімкнена структура сюжету, адже сюжетний розвиток обривається на тому, на чому він почався – на думках про листи надії.

В новелі з'являється мотив життєвого підсумку: “Уявляю собі, як заіскрились би очі в такого “посмертного” впорядника, коли б він поруч з листами батька моїх синів знайшов і твої, написані до мого одруження, за життя мого чоловіка і вже по його смерті” [3, 351]. Ірина Вільде утворює перспективу власного літературного буття вже після смерті і зауважує, що “Пілати від літератури” геть розіпнуть її на хресті за ці листи, інтерпретуючи їх як завгодно, окрім того, що було насправді. Мотив особистісної Голгофи виринає саме як дія у перспективі, де покаранням для письменниці стануть пересуди літераторів та читачів: “Ось вам заслужена покута за гріхи тієї, що їх породила! О, то була велика грішниця, люди! За життя вдаючи з себе людину твердих моральних принципів і осуджуючи інших – о людське лукавство, де твоя межа, – вона вела подвійне життя, що й засвідчують розіп'яті перед вами листи її кохання” [3, 351]. Тому героїня приймає рішення спалити листи, тому й виринають у глибині душі непереможні почуття, на хвилі яких вона пише нового листа до свого коханого. Для героїні Голгофою є зректись кохання. Другою її Голгофою стає письменницька праця, яка позбавляє її особистого життя та права на помилку. Характерно, що авторка, використовуючи біблійні символи та сенси, все ж не є прихильницею пробіблійного статусу жінки. У Біблії Голгофа ніде не проектувалася на жіночу долю.

Жіноча професійна кар'єра осмислюється в багатьох творах Ірини Вільде, і скрізь, де ця тема виринає, маємо абсолютизацію жіночої чутливості, жіночої властивості наділяти любов'ю. Жінка-інтелігентка в інтерпретації письменниці – це насамперед жінка із розвиненою чуттєвою сферою, тому зображення високої любові зазвичай у творчості Ірини Вільде пов'язане з жінками-інтелігентками. Вони не тільки здатні до професійних подвигів, які перевершують чоловічі, а й не розучуються глибоко відчувати, берегти своє справжнє кохання все своє життя та забезпечувати цілісність родини, незважаючи ні на які несприятливі обставини життя. Жіноча інтелігентність трактується як вищий прояв жіночої самоідентичності. Здобуваючи освіту та професію, жінка не тільки не втрачає власну жіночність, а навпаки, поглиблює всі її ознаки.

Ірина Вільде не була виразником ідеї боротьби супроти дискримінації жінок (або ж – сексизму), всі її жінки, а особливо жінки-інтелігентки, здатні за себе постояти і не потребують допомоги, а часто

самі її надають. Вона створила яскраві типажі жінок-інтелігенток, яких не тільки ніхто не ображає та не принижує, але вони й самі вже достатньо втомилися від своєї відвойованої гендерної рівноваги в суспільстві.

Особливим аспектом новелістики Ірини Вільде є взаємозв'язок фемінізації та інтелігентності. Тут доречно використати гендерні поняття чоловічої та жіночої моделей поведінки. Інтелігентність здавна пов'язувалася насамперед із чоловічою моделлю поведінки, тому відвоювання фемінного простору в Україні супроводжувалося і його поширенням на сферу інтелігенції. У малій прозі Ірини Вільде всі жінки-інтелігентки є вихідцями із робітничих або селянських родин, а це означає, що вони повинні були пройти школу змушнення і у плані гендерної соціалізації, і в плані розумового (професійно-освітнього) розвитку. Тому фемінізація та інтелігентність у її творах існували як природна сполука. Емансипована жінка в її художній концепції – завжди інтелігентка. Якщо гендерні характеристики моделі поведінки чоловіків ґрунтуються на когнітивній основі, то жіночої — на емоційній. Образ жінки-інтелігентки в Ірини Вільде завжди витриманий в емоційному ключі. Авторка оберігає своїх емансипованих героїнь від набуття ними маскуліних ознак на шляху свого становлення.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Вільде Ірина*. За природне право жінки / Ірина Вільде // *Незбагненне серце*. – Львів: Каменяр, 1990. – С.164-168.
2. *Вільде Ірина*. Історія одного життя / Ірина Вільде // *Повісті та оповідання*. – Львів: Каменяр, 1983. – С.56-81.
3. *Вільде Ірина*. Лист приятелю // *Твори у 5 т.* / Ірина Вільде . – К.: Дніпро, 1968. – Т. 5 : Оповідання й повісті. Зустрічі й листи. Мініатюри. – 589 с.
4. *Вільде Ірина*. Ми й наші матері / Ірина Вільде // *Незбагненне серце*. – Львів: Каменяр, 1990. – С.162-164.
5. *Вільде Ірина*. Моє знайомство з «Жіночою долею» / Ірина Вільде // *Незбагненне серце*. – Львів: Каменяр, 1990. – С.190-193.
6. *Вільде Ірина*. Не можу / Ірина Вільде // *Незбагненне серце*. – Львів: Каменяр, 1990. – С. 139-148.
7. *Забужко О.* “Сьогодні “бути жінкою” в українській літературі – не проблема” / Оксана Забужко // *Літературна Україна*. – 2008. – 12 грудня. – С. 5.
8. *Кодак М.П.* Психологізм соціальної прози / М.П.Кодак. – К.: Наукова думка, 1980. – 161с.

Анотація

Алена Караблева. Сюжетная реализация опыта женщины-интеллигента в малой прозе И. Вильде.

В статье рассматриваются особенности сюжетного моделирования в малой прозе Ирины Вильде, связанные, прежде всего, с привлечением женского опыта как категории действия. Были проанализированы прозаические произведения писательницы, основу развития сюжетного действия которых составлял устойчивый тип женского сознания в качестве творимого мира, а именно – опыт женщины-интеллигентки. Выяснено, что

важнім признаком новаторства в плані сюжетного моделювання малої прози було стремління автора художньо воссоздать новий тип мирозданія, від якого залежить сюжетна модель твору.

Ключові слова: тема, сюжетна модель, лейтмотив, жінка-інтелектуалка, жіноча самоідентичність, світогляд, фемінізація.

Summary

Aliona Karabliova. Plot realization of woman intellectual's experience in small prose by I. Wilde

The features of plot model in Iryna Wilde's prose associated primarily with the involvement of women's experience as a category of action are investigated in the article. The writer's prose, which basis of story was resistant type of women's consciousness as the fictional world (that is the experience of women-intellectual), are analyzed too. It was found that the most important feature of innovation in terms of prose plot model was author desire to create a new type of the universe on which depends the plot model of text.

Keywords: theme, plot model, leitmotif, women-intellectual, female self-identity, worldview, feminization.

УДК 821.161.2.09

Олег СОЛОВЕЙ

кандидат філологічних наук, доцент,
Донецький національний університет

ІДЕОЛОГЕМА «ДОНБАС» В ОДНОЙМЕННІЙ ПОЕМІ ІВАНА ДНІПРОВСЬКОГО

Стаття є першою в українській історіографії дослідженням, присвяченим ранній поемі Івана Дніпровського «Донбас» (1922). Поема розглядається в контексті пародійного та катастрофічного дискурсів української поезії першої третини ХХ століття. Також залучено контекст, що охоплює значний період історії української літератури – від початку 1920-х років до першої декади ХХІ століття.

Ключові слова: пародія, концепт, ідеологема, Донбас, Донеччина.

Івана Дніпровського тривалий час зараховували до письменників другої черги, потім були поодинокі спроби переглянути цей погляд щодо ролі письменника в українській літературі 1920-х років, але місце, яке відведено письменникові в академічному підручнику (про І. Дніпровського йдеться лише в розділі «Драматургія», хоча його проза і навіть ранні поеми, – також варті уваги, принаймні, дослідницької; особливо це стосується художньої прози, яка досить показово віддзеркалює експресіоністичні координати української літератури 1920-х років), та відсутність перевидань опісля 1985 року підтверджують недостатню увагу до творчості письменника в наш час. Іван Дніпровський (1895-1934) справді посідав дещо скромне місце в літературному житті своєї доби, але передовсім це пов'язано з його